

Utviklingscentre for sykehjem og
hjemmetjenester i Norge

Handlingsplan 2023

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester Viken (Østfold)

Utvikling gjennom kunnskap

Innledning

Handlingsplanen beskriver Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester Viken (Østfold) (USHT Viken (Østfold)) sitt samfunnsoppdrag med planlagte innsatsområder, aktiviteter og prosjekter for 2023. Handlingsplanen gir også oversikt over organisering, forankring, samarbeid, kompetanse og ansatte. I tillegg til planlagt aktivitet kommer nye forespørsler og oppgaver gjennom hele året.

Utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) er en nasjonal satsing og et av virkemidlene for å realisere målene i Meld. St. 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg, Meld. St. 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet og Meld. St. 15 (2017-2018) Leve hele livet - En kvalitetsreform for eldre. Helsedirektoratet delfinansierer sentrene og gir gjennom årlige tilskuddsbrev med føringer for sentrenes aktivitet. Utviklingssentrene skal bidra til utvikling innenfor årlige nasjonale satsingsområder, med utgangspunkt i lokale behov.

USHT Viken (Østfold) sitt samfunnsoppdrag retter seg først og fremst mot helsepersonell og ledere i helse- og omsorgstjenestene i kommunene i Viken (Østfold). Disse kommunene er Aremark, Fredrikstad, Halden, Hvaler, Indre Østfold, Marker, Moss, Rakkestad, Råde, Sarpsborg, Skiptvet og Våler kommune. I tillegg samarbeider vi med seks Follo-kommuner om ABC-er. Videre er Statsforvalteren i Oslo og Viken, KS Viken, bruker-, pårørende- og frivillige organisasjoner, spesialisthelsetjenesten, videregående skoler, fagskoler, høyskoler, universiteter og forsknings- og kompetansemiljøer viktige samarbeidspartnere. Ansatte deltar også i ulike fag- og ledernetter med kommunene, Sykehuset Østfold, Høgskolen i Østfold og Fagskolen i Viken.

For at vi skal lykkes med samfunnsoppdraget i vår region kreves et godt arbeidsfellesskap med tett samhandling og dialog med alle våre samarbeidspartnere («Østfoldmodellen»). Som konstituert leder vil jeg takke for det unike samarbeidet vi har fått til i vår region, og til alle dyktige kollegaer og øvrig helsepersonell som jobber for å bedre kompetanse, kapasitet og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene.

Annette Bjerkenes
Konstituert leder, USHT Viken (Østfold)

Innsatsområder, aktiviteter og prosjekter

Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester er et tiltak i Kompetanseløft 2025 og skal bidra til å styrke kvaliteten i helse- og omsorgstjenestene gjennom fag- og kompetanseutvikling og spredning av ny kunnskap, nye løsninger og nasjonale føringer. Sentrene skal være en ressurs i fylket og fremme samarbeid med alle kommunene i fylket og deltakelse i ulike aktiviteter.

Innsatsområdene for 2023 er:

- Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre
 - Lindrende behandling og omsorg
 - Pårørendestrategien
 - Ernæringsstrategien
- Demensplan 2025
- Kvalitet i tjenester til personer med utviklingshemming
- Pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring
- Velferdsteknologi

Hesledirektoratet oppfordrer Utviklingssentrene til å være leverandør for nasjonale satsninger i ABC-opplæringene. I tillegg søker vi samarbeid og bistår samarbeidspartnere i løpet av året, som gir nye aktiviteter utover handlingsplanen.

Utvikling av kunnskapsbasert praksis og metoder og verktøy for råd og veiledning i fagutviklings-, forbedrings og implementeringsarbeid

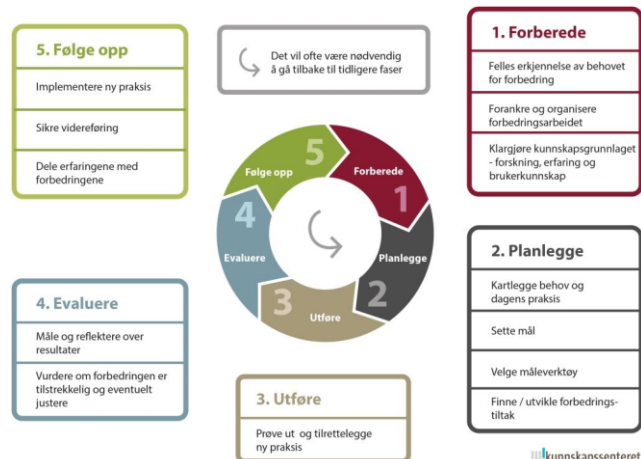
For å oppfylle samfunnsoppdraget gitt av Helseledirektoratet skal utviklingssentrene blant annet legge til rette for utvikling av kunnskapsbasert praksis gjennom spredning av kunnskap, herunder nasjonale veiledere og retningslinjer. Kunnskapsbasert praksis innebærer at man ser forskningsbasert kunnskap, erfaringsbasert kunnskap og brukerkunnskap som en helhet, tilpasset den aktuelle konteksten.

<https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis>. I tillegg sier samfunnsoppdraget at utviklingssentrene skal gi råd og veiledning i metoder og verktøy i fagutviklings-, forbedrings- og implementeringsarbeid til målgruppen for utviklingssentrets arbeid. For USHT Viken (Østfold) betyr dette at vi bruker nasjonale faglige retningslinjer og råd og anerkjente metoder for fagutviklings-, forbedrings- og implementeringsarbeid som grunnlag for samarbeidet med målgruppen.

Vi jobber prosessuelt og gir prosessveiledning i løpende fagutviklings-, forbedrings og implementeringsarbeid. Å arbeide prosessuelt kan bryte med tradisjonen innen helsetjenestene hvor problemer ofte løses ad hoc (brannslukking). Sirkelen viser at forbedringsarbeid ikke er statisk, men en kontinuerlig prosess der forbedringer vokser frem og utvikler seg over tid.

Som grunnlag for prosessarbeidet bruker vi *Modell for kvalitetsforbedring*:

<https://www.helsebiblioteket.no/kvalitetsforbedring>

Pilen i midten på figuren (forrige side) illustrerer at prosessen ofte ikke er lineær/trinnvis, men innebærer at man kontinuerlig kan ha behov for å gå tilbake i prosessen. *En prosess* kan være for eksempel være et møte, prosjektarbeid eller workshops hvor formålet er utvikling og/ eller endring, og hvor *prosessledning* handler om hvordan noen har lederrollen for hvordan vi planlegger og leder prosessforløp hvor vi er avhengig av menneskelig samhandling for å skape resultater. <https://www.helsebiblioteket.no/omsorgsbiblioteket/leve-hele-livet/videoressurs-for-prosessveiledning> og <https://www.itryggehender24-7.no/aktuelt/nyheter/na-kan-du-laste-ned-forbedringsguiden>

Vi benytter ulike verktøy og metoder til vårt bidrag for kontinuerlig lærings- og forbedringsarbeid i kommunene i tråd med forskrift for ledelse og kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

<https://www.ressursportal.no/ledelse-og-kvalitetsforbedring-i-helse-og-omsorgstjenesten>:

1. *Læringsnettverk*

Brukes ofte i forbedringsarbeid i helse- og omsorgstjenesten. Hensikten er å spre kompetanse på ulike områder og bedre kvaliteten på tjenestene. Kjernen i læringsnettverk er felles kompetanseutvikling på tvers av profesjon, avdeling - og organisasjon. Erfaring viser at læringsnettverk gir økt kompetanse og stimulerer til faglig utvikling som ellers ikke ville ha skjedd. Lærings- og innovasjonsnettverk der brukerne deltar vurderes som særlig vellykkede. Metoden er internasjonalt anerkjent for å implementere forbedringstiltak.

2. *Kafedialog*

Formålet er å innhente og dele informasjon, og videreutvikle ideer innenfor dialog-temaet. Det skal fremme aktivitet og gjøre det mulig for alle å bidra, gi mange konkrete innspill fra en større gruppe, og er også nettverksbyggende. Om det er avtalt på forhånd, kan kafedialog også fungere som en uformell fokusgruppe.

3. *Simulering*

En ny, men stadig mer anvendt og anbefalt metode for læring og kompetanseheving i fagutviklings-, forbedring og implementeringsarbeid. Bygger på teori og refleksjon over egen praksis.

4. *Train the Trainer-prinsippet*

I flere prosjekter er det sentralt definerende at opplæring av resurspersoner og fasilitatorer/ instruktører som lærer videre til sine kolleger for varig endring.

5. *Spredningsarbeid*

Samfunnsoppdrag og satsningsområder synliggjøres gjennom en rekke webinarer og konferanser i løpet av året. Utviklingssentrene nasjonale nettside, eget område på vertskommunes hjemmeside, Facebook, nyhetsbrev, Kompetansebroen og stand på ulike arrangementer er viktige arenaer for formidling. Også utsending av e-poster til postmottak og kontaktpersoner i kommunene benyttes sammen med ulike fysiske og digitale møtearenaer og nettverksmøter.

6. *Prosjektledelse/ prosessledning*

I tidsavgrensede prosjekter har ansatte prosjektlederansvar. Avgrenset varighet gir ekstra fokus på prosesser og bruk av metoder, som Modell for kvalitetsforbedring.

Leve hele livet – kvalitetsreformen for eldre

Reformen skal bidra til at eldre kan mestre livet lenger, ha trygghet for at de får god hjelp når de har behov for det, at pårørende kan bidra uten at de blir utslitt og at ansatte kan bruke sin kompetanse i tjenestene.

Meldingens hovedfokus er å skape et mer aldersvennlig Norge og finne nye og innovative løsninger på de kvalitative utfordringene knyttet til aktivitet og fellesskap, mat og måltider, helsehjelp, sammenheng og overganger i tjenestene.

REGIONALT STØTTEAPPARAT I OSLO OG VIKEN PROSESSVEILEDNING, SPREDNINGSARBEID, KONFERANSER

MÅL

- Sammen med resten av det regionale støtteapparatet bistå kommunene i gjennomføring av reformen
- Sammen med resten av det regionale støtteapparatet bidra til god oversikt over kommunenes behov for bistand i gjennomføring av reformen, og skreddersy tiltak og aktiviteter i 2023 ut fra denne kunnskapen
- Bidra til spredning og implementering av «Leve hele livet» i Viken (Østfold)
- Bidra i arbeidet med å følge opp kommunene i tråd med fasene i reformen
- Bidra til at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer
- Bidra til langsiktig samfunnsperspektiv og nytenkende, tverrfaglig og tverrsektoriell tilnærming
- Bidra til god lederforankring av reformen
- I aktivitet utad synliggjøre det tverrsektorielle og tverrfaglige i reformen
- Bruke alle tilgjengelige, relevante arenaer og møteplasser i regional og lokal oppfølging av reformarbeidet, herunder også spesialisthelsetjenesten og utdanningsinstitusjoner
- Se Leve hele livet i sammenheng med andre, relevante nasjonale satsninger og innsatsområder som inneholder virkemidler som er avgjørende for å lykkes med Leve hele livet.

TILTAK

- Videreføre tilbud om dialogmøter med kommunene i Østfold
- Prioritere kommuner som trenger støtte og veiledning i reformarbeidet
- Benytte overordnet nasjonal kommunikasjonsstrategi for Leve hele livet reformen i informasjons- og kommunikasjonstiltak: <https://www.helsedirektoratet.no/tema/leve-hele-livet-kvalitetsreformen-for-eldre/informasjons-og-inspirasjonsmaterieill>
- Bidra, vise frem og bruke støtte og veiledningsressurser, som Helsedirektoratets Leve hele livet-side, Ressursportalen <https://www.ressursportal.no/>, USHTs idebank og nasjonal kommunikasjonsstrategi
- Spre kunnskap om, bistå med tilpasset støtte og veiledning i kommunenes arbeid med implementering av prosessveileder for måling av lokale resultater og effekter av LHL <https://www.ressursportal.no/>
- Sammen med Statsforvalteren og øvrig regionalt støtteapparat sørge for at kommunene inviteres til nettverk for å fange opp lokale behov og ivareta disse gjennom nettverket
- Vurdere kommune-vinner av Leve hele livet- pris for 2023 i Østfold
- Delta og bidra i møter, samlinger, webinarer og andre dialogpunkt med samarbeidspartnerne
- Delta i nasjonalt nettverk for erfaringsutveksling (regionale og nasjonalt støtteapparat)
- Opprette dialog med kommunedirektører og KS Viken om reformen og kommende «Bo trygt hjemme»-reform
- Spre veilederen for evaluering fra KS: [Ny veileder for Leve hele livet - KS](#)
- Spre konseptet og innhold i TryggEst: <https://ny.bufdir.no/vold/tryggest/>
- Spre konseptet og innhold i Hodebra: <https://www.hodebra.no/>
- Øvrige aktiviteter i handlingsplanen skal bidra til måloppnåelse for reformen

SAMARBEIDSPARTNERE: Kommuner i Viken (Østfold), Statsforvalteren i Oslo og Viken, andre USHT i Viken (Akershus, Oslo, Buskerud), Byrådsavdeling for helse, eldre og innbyggertjenester i Oslo kommune, KS Viken, Senter for omsorgsforskning Øst, Viken fylkeskommunes Eldreråd, Helseforetak og andre relevante aktører i det regionale arbeidet og andre viktige samarbeidspartnerne

**UTVIKLING OG INNFØRING AV MENTORPROGRAM FOR SYKEPLEIERE OG VERNEPLEIERE
LÆRINGSNETTVERK**

MÅL

- Hovedmål: Rekruttere og beholde kompetent helsepersonell i helse- og omsorgstjenestene.
- Resultatmål: Etablere mentorprogram for helse- og omsorgstjenestene i kommune i læringsnettverket
- Effektmål:
 - rekruttere og beholde kompetent helsepersonell som viktige forutsetninger for pasientsikkerhet med gode og helhetlige tjenester med god kvalitet, kapasitet og kompetanse
 - helse- og omsorgstjenestene i kommunene skal være attraktive arbeidsplasser og gode læringsarenaer for helsepersonell

TILTAK

- Læringsnettverket (2021-2023) benyttes som metode for å etablere kontinuerlig lærings- og forbedringsarbeid. Team fra ulike kommuner/virksomheter deltar.
- Oppfordre kommunene til at deltagende team består av ansvarlige fra HR, enhetsnivå, avdelingsnivå, tillitsvalgt, samt mentorer og mentee-er.
- Bistå kommuner i søknadsprosesser
- Spredningsarbeid via alle aktuelle kanaler

SAMARBEIDSPARTNERE: KS Jobbvinner (prosjektledelse) og Trondheim kommune. 11 kommunene i læringsnettverket

**ETISK KOMPETANSEHEVING, BRUKERMEDVIRKNING OG INVOLVERING
PROSESSVEILEDNING, SIMULERING OG FAGDAG**

MÅL

- bidra til at kommunene styrker den etiske kompetansen og etablerer et systematisk etikkarbeid
- bidra til å styrke brukernes opplevelse av at helse- og omsorgstjenestene ivaretar deres verdighet og integritet
- spre og motivere til kunnskaper/holdninger som fremmer involvering/brukermedvirkning og «Hva er viktig for deg?»

TILTAK

- Være pådriver for spredning av nasjonal satsning om etisk kompetanseheving i samarbeid med KS
- Simuleringstrening på forhåndssamtale, etikkrefleksjon, vanskelige samtaler og kollegastøtte
- Bistå kommunene i å etablere etikknettverk
- Analysere svar og innspill fra pårørendeundersøkelsen «IVARETATT?» for Indre Østfold kommune. Skal også utarbeide tiltak for tjenesteutvikling i Indre Østfold kommune
- Samarbeide med kommuner om markering av «Hva er viktig for deg?»-dagen
- Spre kunnskap og erfaringer om etikk på konferanser, ABC-seminar, nettverk, læringsnettverk, prosjekter, møter, fagdager og fag- og samarbeidsråd.

SAMARBEIDSPARTNERE: Senter for medisinsk etikk, KS, Indre Østfold og Halden kommune og øvrige kommuner i Viken (Østfold), Statsforvalteren i Oslo og Viken og profesjonsetiske råd.

**LINDRENDE BEHANDLING OG OMSORG
PROSJEKTLEDELSE, PROSESSVEILEDNING OG WEBINARER**

MÅL

- Øke tryggheten og oppnå bedre tjenester til alvorlig syke og døende pasienter gjennom økt kompetanse og tiltaksplaner.
- Øke tryggheten for både pårørende og helsepersonell som gir omsorg til alvorlig syke og døende.
- Oppnå bedre dokumentasjon av tjenester og beslutningsprosess i livets slutfase.

TILTAK

- Videreføre tilbud til kommuner om digital opplæringspakke lindrende omsorg og behandling i livets slutfase
- Spre kunnskap om og bidra til at kommunene implementerer bruk av Helsedirektoratets faglige råd for lindrende behandling i livets slutfase
- Gi prosessveiledning og støtte til kommuner som implementerer Palliativ plan.

SAMARBEIDSPARTNERE: Kommunene i Viken (Østfold), Sykehuset Østfold, Kompetansetjeneste lindrende behandling Helse Vest. Høgskolen i Innlandet.

**ERNÆRING OG MATGLEDE
LÆRINGSNETTVERK OG SPREDNINGARBEID**

MÅL

- Systematisk ernæringsarbeid
- Det gode måltid

TILTAK

- Spre Nasjonal strategi for godt kosthold og ernæring hos eldre i sykehjem og som mottar hjemmetjenester
- Spre informasjon knyttet til Nasjonal faglige retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring
- Videreføre nettverk ernæring. Nettverk for kontaktpersoner i kommuner relatert til underernæring og overvekt.
- Delta på ulike arrangementer og tilby minst to årlige samlinger/webinarer med faglig tema.

SAMARBEIDSPARTNERE: Statsforvalteren i Oslo og Viken, Fredrikstad og Indre Østfold kommuner

**AKTIVITET OG SOSIAL DELTAGELSE FOR BEBOERE VED SYKEHJEM OG ELDERE HJEMMEBOENDE
PROSJEKTLDELSE OG PROSESSVEILEDNING**

MÅL

- Alle langtidsbeboere på sykehjem har individuelt tilpasset plan hvor daglig aktivitet og sosial deltakelse kontinuerlig tilpasses den enkeltes interesse, behov og funksjonsevne. De skal oppleve en meningsfull hverdag og høy grad av livskvalitet.
- Ansatte ved sykehjem får et større kunnskapsgrunnlag om det å jobbe med individuelt tilpassede aktiviteter og sosial deltakelse.
- Hjemmeboende, ensomme eldre får tilbud om og blir motivert til aktivitet og sosial deltakelse.
- Frivillig innsats er styrket og koordinert

TILTAK

- Teste ut og implementere aktiviteter som kan motvirke ensomhet for personer på institusjon (sykehjem/omsorgsboliger)
- Bruk av velferdsteknologi (videoer og trenings sykler), bruk av Rickshaw sykler, aktiv involvering av pårørende og frivillighet, individuelt tilpasset aktivitetsplan med «Hva er viktig for deg»
- Spredningsarbeid via Utviklingssentrenes nasjonale nettside, USHT Viken (Østfold) sine lokale nettsider på Indre Østfold kommunes hjemmeside, Facebook, Nyhetsbrev, stand på ulike arrangementer, Fag- og tjenesteutviklingskonferansen for Østfold
- Rekruttere frivillige og tilby opplæring for å lede fysisk aktivitet

SAMARBEIDSPARTNER: Marker kommune

**TRYGGHETSSTANDARD I SYKEHJEM
PROSESSVEILEDNING OG SPREDNINGARBEID**

MÅL

- Bidra til videre spredning og implementering av trygghetsstandard i sykehjem, og bidra til at verktøy kan støtte sykehjemledere i organisering og systematisk oppfølging av arbeidet med kontinuerlig kvalitetsforbedring i sykehjemmet
- Bidra til at spredning og implementering sees i sammenheng med reformer (som LHL) og satsninger
- Jobbe etter Train the trainer-prinsippet, slik at veiledningskompetansen utvikles og videreføres internt i kommunene

TILTAK

- Benytte etablerte læringsressurser, samhandlingsarenaer for deling av kunnskap og erfaringer, og legge til rette for gruppevis og individuelle løsninger for prosessveiledning
- Arrangere webinarrekke for virksomhetsledere og fagrådgivere i kommunene med vekt på de standardens seks områder
- Spredningsarbeid via alle aktuelle kanaler

SAMARBEIDSPARTNERE: Helsedirektoratet og Statsforvalteren i Trøndelag

Demensplan 2025

Demensplan 2025 skal bidra til et mer demensvennlig samfunn. Demens er en av de største globale utfordringene verden står overfor. Demensplanen er den tredje i rekken, og bygger på erfaringene fra de to forrige planene. Demensplan 2025 har fire innsatsområder: Medbestemmelse og deltakelse, forebygging og folkehelse, gode og sammenhengende tjenester og planlegging, kompetanse og kunnskapsutvikling.

DEMENSFORLØP LÆRINGSNETTVERK OG SPREDNING SARBEID

MÅL

- Medvirke til at kommunene etablerer ordninger som bidrar til at personer med mistanke om demens fanges opp og utredes/diagnostiseres
- Medvirke til at kommunene gir oppfølging etter diagnose, samt gode og sammenhengende tjenester gjennom hele sykdomsforløpet, i tråd med Nasjonal faglig retningslinje om demens og veiviserdemens.aldringoghelse.no
- Bidra til å skape et samfunn som tar vare på og integrerer personer med demens og deres pårørende i fellesskapet

TILTAK

- Gjennomføre nettverkssamlinger for Demensforløp i kommunale helse- og omsorgstjenester
- Spre informasjon om demenskartet.no og Veiviser demens
- Bruke alle tilgjengelige, relevante arenaer (digital og fysiske) og møteplasser i regional og lokal oppfølging av reformarbeidet, herunder også spesialisthelsetjenesten og utdanningsinstitusjoner

SAMARBEIDSPARTNERE: Helse direktoratet, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Kommunene i nettverket for Demensforløp i kommunale helse- og omsorgstjenester og USHT Viken (Buskerud, Akershus og Oslo) og Innlandet (Hedmark og Oppland)

DEMENSOMSORGENS OG ELDTREOMSORGENS ABC PROSESSVEILEDNING OG SPREDNING SARBEID

MÅL

- Bidra i kompetanseheving ved bruk av Demensomsorgens og Eldreomsorgens ABC i kommunene

TILTAK

- Tilby to seminarer for hver perm årlig (hvis 25 påmeldte for hvert seminar).
- Løpende dialog med rådgivere, grupper og kontaktpersoner i kommunene

SAMARBEIDSPARTNERE: Aldring og helse og deltakende kommuner

Pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring

USHT Viken (Østfold) skal bidra med tiltak som styrker kommunenes forbedringskompetanse, og veilede kommunene i prosesser og metoder som understøtter systematisk arbeid med pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring i tråd med Nasjonal handlingsplan for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring og Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse og omsorgssektoren.

OBSERVASJONS- OG VURDERINGSKOMPETANSE PROSESSVEILEDNING, SIMULERING OG SPREDNINGSARBEID	
MÅL	
<ul style="list-style-type: none">• Bidra til systematisk bedre pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring innen klinisk observasjonskompetanse i kommunehelsetjenestene• Bidra til at helsepersonell og ledere i alle kommunale helse- og omsorgstjenester blir kjent med og implementerer Nasjonal faglige råd om tidlig oppdagelse og rask respons ved forverret somatisk tilstand• Bidra til at ansatte har kompetanse for å avdekke og følge opp pasienter med forverret somatisk tilstand• Gjennom simulering- og ferdighetstrening ønsker vi å sette fokus på kompetanseheving, kvalitetsforbedring, færre avvik og økt pasientsikkerhet.	
TILTAK	
<ul style="list-style-type: none">• Prosessveilede kommunene i implementering av i KlinObsKommune ut fra kommunenes kompetansebehov• Bidra til å utdanne ProAct-instruktører i kommunene (som ProAct-fakultet)• Bidra til å utdanne HHLR-instruktører i kommunene• Videreutvikle modell for simulering- og ferdighetstrening i egen avdeling med utgangspunkt i kompetansebehov tilpasset virksomhet• Gjennom KlinObskommune bidra til implementering av ABCDE og bruk av NEWS2 og ISBAR• Bidra til læring om hvordan kommuner i eget forbedringsarbeid kan benytte Forbedringsmodellen (ityggehender24-7.no), Modell for kvalitetsforbedring (helsebiblioteket.no) og Forbedringsguiden (pasientsikkerhetsprogrammet.no)• Bidra til nettverk for læring i og mellom kommunene for å dele kunnskap og kompetanse• Tilby minst to samlinger pr år i nettverk for ressurspersoner i KlinObsKommune, nettverk for ProACT-instruktører i kommunene og en nettverkssamling for HLR-instruktører• Delta og bidra i nettverk for simulering mellom USHTene nasjonalt	
SAMARBEIDSPARTNERE: Helse direktoratet, Statsforvalteren i Oslo og Viken og andre USHTer, Kommunene i Viken (Østfold), ProACT Norge, Sykehuset Østfold og FørsteBest	

PASIENTSIKKERHETSKULTUR PROSESSVEILEDNING OG SPREDNINGSARBEID	
MÅL	
<ul style="list-style-type: none">• Bidra til at lederne og andre relevante fagpersoner i helse- og omsorgstjenestene i kommunene i Viken (Østfold) har fokus på og arbeider systematisk med utvikling og implementering av pasientsikkerhetskultur	
TILTAK	
<ul style="list-style-type: none">• Bidra til læring om hvordan kommuner i eget forbedringsarbeid kan benytte Forbedringsmodellen (ityggehender24-7.no), Modell for kvalitetsforbedring (helsebiblioteket.no) og Forbedringsguiden (pasientsikkerhetsprogrammet.no)• Invitere kommuners fagrådgivere til cafédialog med fokus på kvalitets- og forbedringsarbeid• Tilby læringsnettverk i ledelse av pasientsikkerhet til ledere og andre relevante fagpersoner• Spredningsarbeid via alle aktuelle kanaler	
SAMARBEIDSPARTNERE: Helse direktoratet, Statsforvalteren i Oslo og Viken og kommunene i Viken (Østfold)	

**KVALITET I TJENESTER TIL PERSONER MED UTVIKLINGSEMMING
PROSJEKTANSVAR OG PROSESSVEILEDNING LÆRINGSNETTVERK, SPREDNINGSARBEID**

MÅL

- Bidra til å gjøre veileder og FNs konvensjon kjent og tatt i bruk i kommunene
- Bistå kommunene i Viken (Østfold) med å identifisere utfordringer og jobbe med forbedringsarbeid
- Bidra til at kommunene i Viken (Østfold) lager og forankrer planer for forbedringsarbeidet og implementering av anbefalingene i veileder og konvensjon.

TILTAK

- Nettverkssamarbeid på tvers av kommuner og med faglige bidrag fra andre samarbeidspartnere
- Tilby to seminarer for 2 ABC-permer årlig (hvis 25 påmeldte for hvert seminar).
- Løpende dialog med rådgivere, grupper og kontaktpersoner i kommunene

SAMARBEIDSPARTNERE: HelseDirektoratet, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Aldring og helse, kommunene, NAKU, SOR og brukerorganisasjoner

**VELFERDSTEKNOLOGI OG DIGITALE LØSNINGER
PROSESSVEILEDNING OG SPREDNINGSARBEID**

MÅL

- Bistå kommunene med faglig veiledning
- Bidra til å oppfylle formål hos nasjonalt velferdsteknologiprogram

TILTAK

- Tilby oppstarts- og oppfølgingsseminar til kommunene i Velferdsteknologiens ABC
- Kjenne til, spre og dele kunnskap på relevante arenaer og digitale løsninger som Helhetlig tjenestemodell for velferdsteknologi, kvikk-guide til velferdsteknologi, anskaffelser, videokommunikasjon, digital hjemmeoppfølging, velferdsteknologi til barn og unge med funksjonsnedsettelse
- Benytte velferdsteknologi og andre digitale løsninger i prosjekter og forskning
- Bidra til at velferdsteknologi vises frem som ordinære tjenester

SAMARBEIDSPARTNERE: HelseDirektoratet, kommunalt nettverk for innføring av velferdsteknologi og digital hjemmeoppfølging, andre USHT-er og kommuner

**SAMARBEID OG KUNNSKAPS- OG ERFARINGEDELING MELLOM KUNNMUNENE
PROSESSVEILEDNING NETTVERK, SPREDNINGSARBEID**

MÅL

- Samarbeid og kunnskaps- og erfaringsdeling mellom ledere og andre ansatte i kommunene

TILTAK

- **Nettverk oppgitt i andre tema-områder**
- Kompetansebroen: deltar i styringsgruppe
- Nettverk for mentorer i Østfold; deltar i nasjonalt nettverk
- Fag- og tjenestekonferanse for region Østfold. I samarbeid med Statsforvalteren i Oslo og Viken, Høgskolen i Østfold og Sykehuset Østfold planlegges, gjennomføres og evalueres konferansen for ledere og ansatte. Kommunene, USHT, HiØ, Sykehuset og Statsforvalteren presenterer noen av sine satsninger.

SAMARBEIDSPARTNERE: Deltagende kommuner i nettverk, Høgskolen i Østfold og Sykehuset Østfold

INNOVASJON OG NYE LØSNINGER
OPPSUMMERING AV PROSJEKTER KNYTTET TIL INNOVASJON OG NYE LØSNINGER

MÅL

- Aktiviteter og tiltak skal bidra til innovasjon og nye løsninger, samt spredning av disse

TILTAK

Samarbeidspart i innovasjonsprosjekter:

- Kompetansebroen Østfold (SØ, HiØ, Fagskolen, kommuner og USHT)
- Mentorprogram for nyansatte sykepleiere
- Strategisk kompetanseplan (Fredrikstad kommune, Høgskole og sykehus i Østfold)

FORSKNINGSPROSJEKTER

MÅL

- Aktiviteter og tiltak skal medvirke til og være tilrettelagt for praksisnær forskning

TILTAK MED SAMARBEIDSPARTNERE:

- Erfaringer med bruk av 360-video på sykehjem v/Høgskolen i Østfold og Indre Østfold kommune
- Digital samhandlingsplattform i Helsefelleskapet: Kompetansebroen (Høgskolen i Østfold, Sykehuset Østfold, kommuner i Viken (Østfold))
- Forskningsprosjekt om deteksjon av trykksår ved bruk av AI v/NMBU og andre involverte
- Forskningsprosjekt "To develop new knowledge related to user needs while ageing in place and identify useful functionalities of current and future technologies to support people to stay in their own home longer". V/Forskningsinstituttet IFE, Halden kommune og Kongsberg responscenter.
- Forskningsprosjekt om ulike perspektiver av mangel på sykepleiere i 10 europeiske land: The main objective of the project is to create the **Equanu Open-Source Data Hub** which will allow to: (1) collect and provide up-to-date, scientifically sound and comparable data on labour and skills shortages in the European nursing workforce in a sustainable way from and for all stakeholder groups, (2) facilitate cross-country and international mapping and benchmarking of labour and skills shortages based on sound indicators, (3) identify predisposing factors for the respective labour and skills shortages and (4) co-create viable pathways in close collaboration with all stakeholder tackling these shortages and taking contextual factors, vital for successful implementation in variable contexts, into account. V/Høgskolen i Østfold som igjen er invitert av professor Tinne Dilles ved Universitetet i Antwerpen, Belgia.
- Ressurssykepleier i palliasjon og kreftomsorg. Søker Stiftelsen Dam. Samarbeid med Høgskolen i Østfold

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester- visjon og samfunnsoppdrag

Vår visjon: «Utvikling gjennom kunnskap»

Utviklingscentre for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) er en nasjonal satsing og et av virkemidlene for å realisere målene i Meld. St. 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg, Meld. St. 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet og Meld. St. 15 (2017-2018) Leve hele livet - En kvalitetsreform for eldre, herunder implementering av Trygghetsstandard. Helsedirektoratet delfinansierer sentrene og gir gjennom årlige tilskuddsbrev føringer for sentrenes aktivitet. Utviklingssentrene skal bidra til utvikling innenfor nasjonale satsingsområder, med utgangspunkt i lokale behov.

Nasjonale satsningsområder for 2023

- Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre
 - Lindrende behandling og omsorg
 - Pårørende strategien
 - Ernæringsstrategien
- Demensplan 2025
- Kvalitet i tjenester til personer med utviklingshemming
- Pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring
- Velferdsteknologi

I tillegg oppfordrer Helsedirektoratet utviklingssentrene til å påta seg rollen som leverandør for de nasjonale satsningene på ABC-opplæring.

Utviklingssentrenes samfunnsoppdrag

Vårt hovedmål

Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester sitt overordnede samfunnsoppdrag er å bidra til styrke kvaliteten i helse- og omsorgstjenestene gjennom fag- og kompetanseutvikling og spredning av ny kunnskap, nye løsninger og nasjonale føringer. USHT skal bidra til at tjenestene fornyer og forbedrer seg innenfor følgende satsningsområder:

Utvikling i samarbeid med pasienter, brukere og pårørende

Tjenestetilbudet skal utvikles sammen med pasienter, brukere og pårørende. Kommunene må aktivt innhente pasientens/brukerens og pårørendes synspunkter når tilbudet til den enkelte utformes. Pasienter, brukere og pårørende må involveres i forbedringsarbeid på tjeneste- og systemnivå.

Faglig omstilling i tjenestene

Tjenestene skal utvikles gjennom faglig omstilling, kompetanseutvikling og nye arbeidsmetoder og organisasjonsformer. Kommunene må blant annet vektlegge forebygging, mestring, tidlig innsats, helsefaglig oppfølging og pasientsikkerhet, aktivisering, nettverks- og miljøarbeid, støtte til pårørende, samarbeid med frivillige og innføring av velferdsteknologi.

Den nye hjemmebaserte tjenesten

Nye brukergrupper med komplekse helsefaglige utfordringer og omfattende psykososiale behov krever utvikling av de hjemmebaserte tjenestene. Tjenestene må komme tidlig inn og understøtte og forsterke trygghet, sikkerhet, selvhjelpenhet og livskvalitet hos pasienter, brukere og pårørende. Det kreves at mer omfattende og mer avanserte tjenester gis i hjemmet.

Fornyelse og innovasjon

Gode tjenester i fremtiden vil kreve at kommunen tar i bruk ny kunnskap og nye løsninger. Lokalt innovasjonsarbeid kan foregå i samarbeid mellom kommuner, helseforetak, fagfolk, tjenestemottakere, kunnskaps- og forskningsmiljøer, organisasjoner og/eller næringslivet.

Målgruppe for utviklingssentrenes arbeid

Målgruppene til det enkelte USHT er ledere og andre ansatte i de kommunale helse- og omsorgstjenestene i eget fylke, først og fremst i sykehjem og hjemmebaserte tjenester. Utviklingssentrene skal ha et bredt faglig perspektiv og inkludere tjenester til alle pasient- og brukergrupper, som personer med somatiske og psykiske sykdommer, rusavhengighet eller utviklingshemming.

For å oppfylle samfunnsoppdraget skal utviklingssentrene ivareta følgende overfor målgruppene:

- Legge til rette for samarbeid og kunnskaps- og erfaringsdeling mellom kommunene i fylket gjennom blant annet ulike nettverk og arenaer for ledere og andre ansatte

- Bidra til utvikling av kunnskapsbasert praksis, gjennom spredning av kunnskap, herunder nasjonale veiledere og retningslinjer
- Bidra til innovasjon og nye løsninger og til spredning av disse
- Tilby råd og veiledning i metoder og verktøy i fagutviklings-, forbedrings- og implementeringsarbeid
- Medvirke til og tilrettelegge for forskning som er praksisnær og relevant for kommunale helse- og omsorgstjenester.

Samarbeid

Utviklingssenteret skal være en ressurs for kommunene i fylket og bidra til fag- og tjenesteutvikling innenfor satsingsområdene. Utviklingssenteret skal fremme samarbeid med alle kommunene og tilby deltakelse i ulike aktiviteter. For å oppfylle samfunnsoppdraget skal utviklingssentrene:

- legge til rette for samarbeid og kunnskaps- og erfaringsdeling mellom kommunene i fylket gjennom blant annet ulike nettverk og arenaer for ledere og andre ansatte
- bidra til utvikling av kunnskapsbasert praksis gjennom spredning av kunnskap, herunder nasjonale veiledere og retningslinjer
- bidra til innovasjon og nye løsninger og til spredning av disse
- tilby råd og veiledning i metoder og verktøy i fagutviklings-, forbedrings- og implementeringsarbeid
- medvirke til og tilrettelegge for forskning som er praksisnært og relevant for kommunale helse- og omsorgstjenester

Utviklingssentrene skal videre samarbeide med:

- Statsforvalterne
- Senter for omsorgsforskning
- Øvrige utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester i landet

Utviklingssentrene skal også søke samarbeid med pasient, bruker- og pårørendeorganisasjoner, spesialisthelsetjenesten, videregående skoler/ fylkeskommuner, høyskoler, universiteter, forsknings- og kompetansemiljøer, frivillige organisasjoner og KS i regionen.

Organisering og forankring

Lokal forankring

Indre Østfold kommune er vertskommune for Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester Viken (Østfold) (USHT Viken (Østfold)). Vi er organisert som egen enhet i kommunalområde Helse og mestring, seksjon Samskaping og har kontorer på Edwin Ruuds Omsorgssenter. <https://www.io.kommune.no/tjenester/helse-og-mestring/utviklingssenter-for-sykehjem-og-hjemmetjenester-usht/>

Rollen som vertskommune er politisk og administrativt forankret i Indre Østfold kommune ved kommunaldirektør Kenneth A. Johannessen med sine seksjonsledere.

For å sikre måloppnåelse i samsvar med samfunnsoppdraget, orienterer og rapporterer USHT Viken (Østfold) om handlingsplan, årsrapport, prosjekter, aktiviteter, økonomi, regnskap og revisjon til seksjonsleder for Samskaping og kommunaldirektør for Helse og mestring.

I tillegg forankres Utviklingssenterets samfunnsoppdrag og måloppnåelse gjennom formelle og uformelle møtepunkter i hele seksjonsledergruppen (pleie og omsorg, tjenester for funksjonshemmede, behandling og mestring) for kommunalområde helse- og mestring.

Regional forankring

For å sikre regional forankring drøftes handlingsplan, årsrapport, aktiviteter og prosjekter i det rådgivende organet fag- og samarbeidsråd. Etter avtale gjennomføres to årlige møter. Sammensetning:

Statsforvalter i Oslo og Viken, Monica Gåsvatn

Statsforvalter i Oslo og Viken, Anne Helen Førrisdahl Bråthe

Senter for omsorgsforskning, Øst, Nina Beate Andfossen

Sykehuset Østfold, fag- og kompetanseavdelingen, Mette Bøhn Meisingset

Høgskolen i Østfold, avd. for helse og velferd, Laila Garberg Hagen
Fagskolen i Viken, Fredrik Hæren
Norsk Sykepleierforbund Viken, representant Dag Werner Larsen
Fagforbundet seksjonsleder, Lloyd Forbes
KS Viken, Anna Lena Gaup
Fra Indre Østfold kommune:

kommunaldirektør Helse og velferd, Kenneth A. Johannesen
seksjonsleder tjenester til utviklingshemmede, Gro E. Walberg
seksjonsleder behandling og mestring, Kristian Devold
seksjonsleder pleie og omsorg, Øivind Olafsrud
seksjonsleder forvaltning og utvikling, Anne Lise Ringerike

Sentrale samarbeidsparter for USHT Viken (Østfold)

USHT Viken (Østfold) samarbeider tett med Helsedirektoratet, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Senter for omsorgsforskning, øst og de øvrige utviklingssentrene i Norge. Både helsedirektoratet og Statsforvalteren har møter og samlinger knyttet til nasjonale innsatsområder og USTH sitt samfunnsoppdrag. Det er utformet samarbeidsavtaler med Statsforvalter og Senter for Omsorgsforskning.

Årlig samarbeidsmøte med Statsforvalter i Oslo og Viken. Leder ved USHT Viken (Østfold) og øverste ledelse i vertskommunen inviteres til årlig samarbeidsmøte om samfunnsoppdrag og aktiviteter for inneværende periode. På møtet revideres samarbeidsavtalen. Statsforvalter og USHT har jevnlig dialog gjennom hele året via e-post, telefon og diverse ulike møter.

Statsforvalters kontaktmøte. USHT Viken (Østfold) deltar på arrangementer hvor Statsforvalter inviterer til møter med kommunenes ledere, fagmiljø og sentrale samarbeidsaktører. I 2022 inviterte Statsforvalter til samling for alle helse- og omsorgssjefer i hele fylket hvor USHT Viken (Østfold) også deltok.

Regionalt støtteapparat for Leve hele livet (2019 – 2023). Statsforvalter i Oslo og Viken koordinerer støtteapparatet hvor USHT Buskerud, Oslo, Akershus og Østfold deltar sammen med andre sentrale aktører (se Innsatsområder, aktiviteter og prosjekter).

Senter for omsorgsforskning, øst arrangerer årlig samlinger for ansatte ved USHT-ene i Østlandsregionen med erfaringsdeling, faglig påfyll og veiledning. I tillegg arrangeres månedlige lunsjseminarer. Senter for omsorgsforskning, øst bistår også med veiledning om kunnskapsbaserte metoder og mulige satsninger tilpasset målgruppens behov.

Ledernettsverk for USHT ledere i region Øst og nasjonalt. Ledernettsverket i region Øst (Innlandet, Oslo og Viken fylke) møtes omtrent 6 ganger årlig. Det nasjonale nettverket møtes digitalt annenhver uke. Samarbeidet mellom øvrige Utviklingssentrene i Norge og region Øst (Innlandet, Oslo og Viken fylke) gjennomføres etter avtalte på både fysiske og digitale møteplasser nasjonalt og regionalt. Samarbeidet tar sikte på samhandling om forskjellige nasjonale/regionale/lokale satsninger, forskning- og utviklingsarbeid. Samarbeidet skjer også via uformelle møtepunkter, e-post, nasjonale nettsider, Workplace, Facebook, diverse nettverk og samarbeid om felles satsninger

Andre viktige samarbeidsparter for USHT Viken (Østfold) er Indre Østfold kommuner som *vertskommune* og organisasjonene representert i *Fag- og samarbeidsråd*. USHT Viken (Østfold) samarbeider med Indre Østfold kommunes fagrådgivere, blant annet kreftkoordinator, klinisk ernæringsfysiolog og e- helse.

Økonomi

Helsedirektoratet utlyser årlig basistilskudd for alle utviklingssentrene. Basistilskuddet er en viktig del av driften for USHT Viken (Østfold). Indre Østfold kommune med egenfinansiering i form av kontortjenester (inkludert bistand til økonomi, revisjon, arbeidsgiveransvar) og husleie for alle ansatte ved USHT, i tillegg til relevante kurs og samlinger knyttet til ansettelsen i Indre Østfold kommune. Indre Østfold kommune bistår også med finansiering ved at utviklingssenteret benytter kompetansen til og samarbeider med fagpersoner i vertskommunen. Videre mottar USHT Viken (Østfold) etter søknad driftsmidler til oppfølging av Omsorg 2025 fra Statsforvalteren i Oslo og Viken. For å kunne gjennomføre samfunnsoppdraget på en god måte, er det

en forutsetning at USHT Viken (Østfold) også søker annen ekstern finansiering. I hovedsak søker USHT Viken (Østfold) tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet, Statsforvalteren i Oslo og Viken og Aldring og helse (ABCer). USHT Viken Østfold samarbeider også med aktører hvor det blir søkt tilskuddsmidler hos Sykehuset Østfold og Høgskolen i Østfold.

Risikofaktorer

For at USHT Viken (Østfold) skal lykkes med å nå målene i Handlingsplan 2023 er følgende kritiske punkter sentralt:

- tilstrekkelig forankring lokalt, regionalt og nasjonalt
- tilstrekkelig økonomisk støtte og forutsigbarhet i finansiering av drift
- tilstrekkelig ressurstilgang og kompetanse
- tilstrekkelig dialog og samarbeid med våre aktører om felles måloppnåelse (vertskommunen, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Høgskolen i Østfold, Sykehuset Østfold, Senter for Omsorgsforskning, Helsedirektoratet, KS og andre sentrale aktører)
- at kommunene selv forplikter seg, følger opp og deltar på planlagte aktiviteter
- at vi har gode metoder for å evaluere og korrigere iverksatte tiltak og satsninger for å realisere oppsatt måloppnåelse.

Internkontroll

Kontrolltiltakene tar utgangspunkt i risikofaktorene som nevnt over. Sentrale virkemidler vil være løpende dialog og samhandling med våre samarbeidspartnere lokalt, regionalt og nasjonalt. I egen vertskommune omfatter dette særskilt fagpersoner, ledere, fagmiljøer, regnskap, revisor, IKT og HRO. Til sammen vil dette sikre forankring og forutsigbarhet for å planlegge, gjennomføre, følge opp og evaluere utviklingsarbeidet i Utviklingssenteret.

USHT utarbeider egen handlingsplan og årsrapport. Årsrapporten vurderer gjennomførte tiltak og hvordan/ i hvilken grad målene for tilskuddet er nådd. For alle prosjekter utarbeides en prosjektplan og prosjektrapport med måloppnåelse for hvert prosjekt i henhold til rapporteringskravene for det enkelte tilskudd. For noen av prosjektene benyttes Senter for omsorgsforskning, Øst og andre relevante fagmiljøer og samarbeidsparter for veiledning og gjennomføring av evalueringene. For noen større prosjekter opprettes også styringsgruppe sammensatt av relevante medlemmer.

For større kurs og arrangementer opprettes en tverrfaglig programkomite med relevante medlemmer. For mange av disse kursene og arrangementene utarbeides evalueringsskjemaer som tas med i planleggingen av nye kurs og arrangementer.

Ved utarbeiding av handlingsplan og prosjektsøknader vurderes hvordan tiltakene har bidratt til målene innenfor nasjonale innsatsområder og prosjektsøknader.

Ansatte og kompetanse ved USHT Viken (Østfold) pr. 1.4. 2023

Ansatte er fagpersoner med kompetanse og interesse for USHT sitt samfunnsoppdrag. Noen er fast ansatt mens andre er i tidsavgrensede stillinger knyttet til ulike prosjekt. Ansattes oppgaver er å planlegge, gjennomføre og evaluere vedtatte aktiviteter og innsatsområder i tråd med samfunnsoppdrag, årlige innsatsområder, nasjonale føringer og særskilte lokale behov i vår region.

Øverst fra venstre Linda Egeland, Hege Bye og Eivind Bjørnstad.

Nederst fra venstre; Håkon Johansen, Jon Kristian Kolstad og Annette Bjerkenes.

- Annette Bjerkenes, konstituert leder (intensivsykepleier med instruktørkompetanse i proACT/H-HLR, pedagogikk)
- Eivind Bjørnstad, fagkonsulent (sykepleier med videreutdanning i kunnskapsbasert praksis, prosjektledelse, brukermidvirkning, innovasjon og velferdsteknologi)
- Linda Elisabet Egeland, rådgiver (sykepleier med master i Sykepleievitenskap, videreutdanning i ledelse)
- Håkon Johansen, rådgiver (førstelektor i sykepleie, geriatrisk sykepleier, master i helsetjenester til eldre, profesjonsstudier, videreutdanning i konflikthåndtering/ mekling og veiledning)
- Jon Kristian Kolstad, fagkonsulent (vernepleier med videreutdanning i helseledelse, og veiledning)
- Hege Bye, prosjektleder (sykepleier med videreutdanning i palliasjon og geriatrisk sykepleie)

I tillegg bistår fagpersoner fra vertskommunen:

- Irene Teigen Paulsen, fagrådgiver (klinisk ernæringsfysiolog)
- Ina Kristin Blågestad, fagrådgiver (AKS)
- Janne M. Ultvedt, fagrådgiver, Indre Østfold kommune (sosionom)

Ved behov benyttes også kompetanse fra andre fagmiljøer eksempelvis e- helse-avdelingen.

Takk for at du leste vår Handlingsplan for 2023!

Besøksadresse: Edwin Ruuds Omsorgssenter,
Edwin Ruuds vei 4, 1850 Mysen

Hjemmeside: www.io.kommune/usht

Nasjonal nettside: www.utviklingscenter.no

Facebook: <https://www.facebook.com/USHTOstfold>